

i od njega oprostiti. I on mi je darovao prigodnu uspomenu – mapu s vještim kopijama Kirinovih slika s motivima starog Zagreba.

Napustih nezavisnu Hrvatsku, zemlju čiji je stoljetni san o nezavisnoj, slobodnoj domovini bio ostvaren.

Ali bajka je kratko trajala. Hrvatska je u ratu bila na poraženoj strani i – vae victis, jao pobijedenima – njezina se mlada nezavisnost ugasila u tutnjavi rata. Sudbina ljudi koji su joj donijeli nezavisnost bili su smrt i progonstvo.

(preveo: Boris Vidović)

CATALOGUS LIBRORUM SEDECIMO SAECULO IMPRESSORUM, QUI IN BIBLIOTHECA NATIONALI HUNGARIAE SZECHENYIANA ASSERVANTUR

Editiones non Hungaricae et extra Hungariam impressae. Composuerunt Elisabetha Soltesz, Catharina Velenczei, Agnes W. Salgo. (T. 1–3.) Bibliotheca nationalis Hungariae Szechenyiana, Budapestini MCMXC.

Knjižnica Hrvatskoga državnoga arhiva obogaćena je vrijednim izdanjem kataloga knjiga 16. stoljeća koje se čuvaju u mađarskoj Nacionalnoj knjižnici Szecheny. Poklon je to prof. Ante Sekulića, dugogodišnjeg istraživača i korisnika HDA. Katalog je objavljen još 1990. u izdanju mađarske Nacionalne knjižnice. Priređivači tog velikog djela su: Elisabetha Soltesz, Catharina Velenczei i Agnes W. Salgo, a kazalo po mjestu tiskanja knjiga priredila je Esther Hejjas. Katalogi takve vrste vrijedna su pomagala za znanstvene radnike koji se bave ne samo knjiškim, već i arhivskim gradivom. Stoga je korisno o samom izdanju napisati nekoliko rečenica.

Struktura kataloga

Katalog je objavljen u tri velika sveska formata 24x15 cm. Prvi svezak sadrži gradivo od slova A–E i ima LXIV+896 str., drugi od slova F–S, 897–1872 str., a treći od slova P–Z s kazalima, 1873–3257 str. U cjelokupnom fondu Biblioteke nalazi se 15 268 djela od kojih su 12 980 djela s po jednim primjerkom, a ostalo su duplikati.

Prvi svezak, uz uobičajeni predgovor na mađarskom i engleskom jeziku, donosi i kratku povijest nastanka kataloga te pravila po kojima je sačinjen. No, uz uvod, vrlo je značajan i popis pomagala, kataloga i bibliografija, s kojima su se priređivači služili pri izradi ovog velikog djela.

Sam katalog podijeljen je u četiri velike skupine: 1) abecedni katalog autora i djela, 2) kazalo prema mjestu izdanja, tiskarima i knjižarima, 3) abecedni popis tiskara i izdavača i 4) kazalo osobnih imena i mjesta koja se spominju u opisu naslova.

Kao što je rečeno, cijeli fond objavljen je u tri sveska. Autori su poredani abecedno kao i njihova djela. Važno je primijetiti da svako slovo ima svoju numeraciju, tj. broj svih djela ne teče kontinuirano iz slova u slovo, nego završava kada i slovo, pa se za svako novo slovo pojavljuje nova numeracija. Tako npr. slovo A ima 856 naslova, slovo C 1295, slovo R 494 naslova itd. Na taj je način lakše sačuvati točnost numeracije, premda se mora zbrajati svako slovo želi li se doći do cjelokupnog broja djela. Treba napomenuti da su autorske uputnice (različiti oblici imena jednog autora) također odmah iza djela, a ne na kraju u jednoj skupini, kako to rade neki priređivači. Tako npr. iza djela "Ad nuptias laetas" nalazimo ime Adam Brunensis, a priređivači odmah upućuju na Adamus Brunensis, tako da će između Adam i Adamus biti još mnogo autora sa svojim djelima.

Cijeli je katalog uglavnom rađen prema pruskim pravilima, premda ima određenih odstupanja.

Anonimna djela slijede također abecedu te su prema tome stavljena na svoje mjesto. Nisu izdvojena u posebnu skupinu, već prate abecedni poredak.

Ima li autor svoja izdanja pod zajedničkim naslovom "Opera", onda je to izdanje stavljeno na prvo mjesto, a njegova pojedinačna djela po abecedi, ali nakon "Opera."

Kazala

Naročitu vrijednost ovom katalogu daju različita kazala na kraju trećeg sveska. Veliko pomagalo je **kazalo tiskara i knjižara prema mjestu izdanja**. Ono je raspoređeno ovako: a) imena mjesta poredana su po abecedi, b) nakon mjesta dolazi ime tiskara ili izdavača, te godine djelovanja u tom mjestu, c) slijedi godina u kojoj je djelo izišlo te ime autora i kratak naslov samog djela. Na taj način vrlo se lako može doći do kompletnog opisa, jer se može naći u katalogu prema autoru. No, izuzetno je važno da na jednom mjestu imamo ime tiskara i sva djela koja je tiskao u određenom mjestu, što nam je značajno za povijest knjige i ljudi koji su se bavili njezinom proizvodnjom.

Drugo vrijedno pomagalo je **abecedno kazalo tiskara i knjižara**. Naime, u tom kazalu značajna je pomoć u tome, da uz svako ime stoji otisnuto i mjesto gdje je dotična osoba radila. S tim pomagalom korisnik i na temelju poznavanja samo tiskara ili knjižara može doći do potpunog opisa djela koje je spomenuto. Naime, jer je označeno mjesto gdje su radili, lako je provjeriti u prethodnom kazalu i na navedenom mjestu, da li postoji određena knjiga.

Na samom kraju nalazi se **kazalo imena i mjesta** koja se pojavljuju u opisu naslova djela. Tu nisu imena impresuma ili drugih elemenata, već samo ona iz opisa. Vrlo je zanimljivo da se u tom kazalu grad Petrinja spominje pet puta. Isto tako zna-

čajan je podatak uz osobu, ako je surađivala u objavljivanju knjige, koju je ulogu imala. Tu uvijek uz ime stoji da li je priređivač, izdavač, prevoditelj ili nešto drugo.

U svakom slučaju ovaj je katalog odlično pomagalo znanstvenim radnicima i istraživačima i knjiškog i arhivskog gradiva, jer na jednom mjestu možemo pronaći gotovo sva imena srednjega vijeka s područja gotovo svih tadašnjih znanstvenih disciplina, a u isto vrijeme također skoro sve ljude koji su se bavili proizvodnjom knjiga – pisane misli.

Kamo li sreće da i sve hrvatske knjižnice (neke su to učinile) što prije počnu s objavljivanjem stare tiskane građe u našim knjižnicama. Neka im ovo bude poticaj!

Vladimir Magić

Archives in the European Union, Report of the Group of Experts on the Coordination of Archives, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1994, 119 str.

Les Archives dans l'Union européenne, Rapport du groupe d'experts sur les problèmes de coordination en matière d'archives, Luxembourg: Office des publications officielles des Communautés européennes, 1994, 123 str.

Ovo izvješće, tiskano na engleskom i francuskom jeziku, nastalo je radom grupe stručnjaka, po usvajanju rezolucije Vijeća Europske unije (EU) i ministara kulture EU od 14. studenoga 1991. o važnosti arhivskog naslijeđa Europe u pisanju europske povijesti i promociji demokratskih vrijednosti u društvu otvorenim karakterom arhiva, te o potrebi suradnje svih zemalja članica na tom području.

Kroz 10 odabranih tema cilj je bio naznačiti zajedničke probleme struke i dosege njihovog rješavanja, zapravo na osnovi identificiranih problema istražiti mogućnosti zajedničkog koordiniranog djelovanja na cjelovitom prostoru Europske unije.

Prvi dio Izvješća, pod naslovom **Sadašnja organizacija arhivske službe u zemljama članicama**, prikaz je nacionalnih arhivskih službi u svim zemljama članicama, da bi se uvidjele sličnosti i različitosti u strukturi i nadležnosti pojedinih nacionalnih sustava. Pregledom su obuhvaćeni središnji državni arhivi, s popisom upravnih i javnih ustanova za koje su nadležni; regionalni ili lokalni državni arhivi, obuhvaćeni centraliziranom ili decentraliziranom arhivskom mrežom; arhivi aktivnog i poluaktivnog gradiva, zapravo pismohrane i nadležnosti državnih arhiva u njihovom nadzoru.

Drugi dio Izvješća, pod naslovom **Teme za koordinaciju i suradnju** daje kroz 10 poglavlja pregled spomenutih tema, sadržavajući unutar toga podskupine u kojima su definirani problemi u odgovarajućem području rada, te date preporuke za suradnju: